

arkkitehtuuri

valitun kohteen rakenne järjestetyssä muodossa, joka muodostuu rakenneosista, niiden keskinäisistä suhteista sekä niiden välisen vuorovaikutuksen pääperiaatteista

Tämä on yleinen määritelmä kokonaisarkkitehtuurin kontekstissa.

viitearkkitehtuuri

arkkitehtuuri, joka kuvaa yksittäisen toimialan tai muulla tavoin rajatun kohteen tavoitetta

Viitearkkitehtuuri on yleisluonteinen, mutta se voi sisältää myös yksityiskohtaisempaa ohjeistusta. Viitearkkitehtuurin tarkoitus on toimia ohjaavana ja edistää yhteentoimivuutta.

kokonaisarkkitehtuuri

organisaation tai muun kohteena olevan kokonaisuuden arkkitehtuuri, joka kuvaa ja määrittää rakenteen ja toiminnan

Kokonaisarkkitehtuuria käytetään organisaation toiminnan kehittämisessä. Kokonaisarkkitehtuuri jaetaan tyypillisesti liiketoiminta-, sovellus-, tieto-, ja teknologia-arkkitehtuureihin.

tavoitearkkitehtuuri

kokonaisarkkitehtuuri, joka kuvaa organisaatiolle kehitettävän arkkitehtuurin tavoitetta

kohdearkkitehtuuri

tiettyyn toimintoalueeseen rajattu kokonaisarkkitehtuuri

Kohdearkkitehtuuri määrittää tietyille kehitettävälle alueelle, kuten henkilöstöhallinta.

liiketoiminta-arkkitehtuuri

kokonaisarkkitehtuurin osa, joka käsittelee toiminnalliset rakenteet ja niiden väliset suhteet

Toiminnallisia rakenteita ovat esimerkiksi liiketoiminnan kyvykkyydet, toimijat, roolit, palvelut, toiminnot, prosessit ja tuotteet. Näitä rakenteita tarkastellaan liiketoiminta-arkkitehtuurissa teknologia-riippumattomasti.

tietoarkkitehtuuri

kokonaisarkkitehtuurin osa, joka käsittelee tiedot ja niiden keskinäiset suhteet eri tarkkuustasoilla sekä tietojen omistajuudet

Tietoarkkitehtuuri tukee koko organisaation tasoisia tietojen hallintaa mm. tietoturvan toteutusta, tietojen luokittelevaa ja suojaamista sekä tietojen luovuttamisen ja vastaanottamisen dokumentointia.

teknologia-arkkitehtuuri

kokonaisarkkitehtuurin osa, joka käsittelee teknologiat ja niiden toiminnan

Teknologia-arkkitehtuuri sisältää kuvaukset teknologisista toiminnoista ja toteutuksesta, mm. teknologiapalvelut, toimintaympäristön kuvaukset, verkkoyhteydet ja rajapinnat.

sovellusarkkitehtuuri

kokonaisarkkitehtuurin osa, joka käsittelee teknologia-riippumattomasti automaattisen tietojenkäsittelyn

Sovellusarkkitehtuurin kytkökset muihin kokonaisarkkitehtuurinäkökulmiin kuvaavat muun muassa sitä, mihin toimintaan, tietovarantoihin ja teknologiaan tietojärjestelmät liittyvät. Sovellusarkkitehtuuri tukee rakenteellista yhteentoimivuutta.

ratkaisuarkkitehtuuri

kokonaisarkkitehtuuri, joka kuvaa rajatun osa-alueen toteutusta

Ratkaisuarkkitehtuuria käytetään esimerkiksi kuvaamaan käyttäjähallinnassa käyttöjäljettävyyden ja lokien hallinnan periaatteita.

liiketoiminta

liiketoimintajärjestelmä

liiketoimintamalli

malli suunnitellusta tai toteutettavasta liiketoiminnasta, joka tuottaa asiakkaan tarvitseman hyödykkeen

Liiketoimintamallin avulla kerrotaan lyhyesti ja selkeästi, mitä organisaatio tekee ja millaisia palveluita se tuottaa. Liiketoimintamalli voi olla pelkkä organisaation näkemys toiminnan järjestämisestä tai määrämöotoisesti tuotettu kuvaus.

liiketoimintapalvelu

palvelu, jota tarjotaan liiketoimintamallin mukaisesti asiakkaan tarpeeseen

Liiketoimintapalvelut sisältävät tyypillisesti organisaation substanssitoiminnan keskeisimmät ylitason palvelut.

liiketoimintaprosessi

toiminnallinen kokonaisuus, joka muodostuu ketjusta toisiinsa liittyvistä tehtävistä tai työvaiheista ja jonka tavoitteena on arvon tuottaminen asiakkaalle tai muille sidosryhmille

Liiketoimintaprosessi etenee määrittelyn syöteen avulla eri vaiheiden läpi mitattavaan lopputulokseen. Liiketoimintaprosesseille ovat tyypillisiä selkeä tarkoitus, vastuut, mitattavuus sekä kyky toistua ja kehittyä ajan myötä.

tietojärjestelmä

toimintaan kuuluva tietotekninen osa, joka perustuu tietokone- tai IT-pohjaisiin ratkaisuihin

Termiä tietojärjestelmä käytetään eri yhteyksissä eri merkityksissä. Tässä sanastossa määritelmä perustuu TOGAF-viitekehikseen. Määritelmä poikkeaa Tiedonhallintalain (906/2019) sekä yleisen tietojärjestelmä-tutkimuksen laajemmista määritelmistä.

teknologiapalvelu

palvelu, joka tarjoaa tarvittavat teknologia-toiminnot

Teknologiapalvelut sisältävät tyypillisesti laiteteknologian ja muun tekniikan tarvitsemat palvelut, kuten esimerkiksi laitetiipalvelut, laitteiden kapasiteettipalvelut, tietoliikennepalvelut, nimipalvelut.

sovellus

looginen kokonaisuus, joka koostuu yhdestä tai useammasta sovelluskomponentista ja niiden tarjoamista sovelluspalveluista, ja joka on rajattu tukemaan tiettyjä organisaation toimintoja tai palveluja

TOGAF® Standard, 10th Edition ei määrittele termiä sovellus (Application) eksplisiittisesti. Tässä sanastossa termi sovellus on johdettu TOGAFin Application Component- ja Application Service -käsitteistä.

sovelluskomponentti

modulaarinen ja korvattavissa oleva loogisesti yhteenkuuluva automatisoitu toiminnallisuus tai niiden joukko

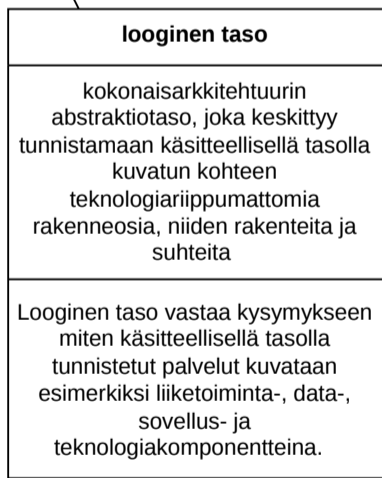
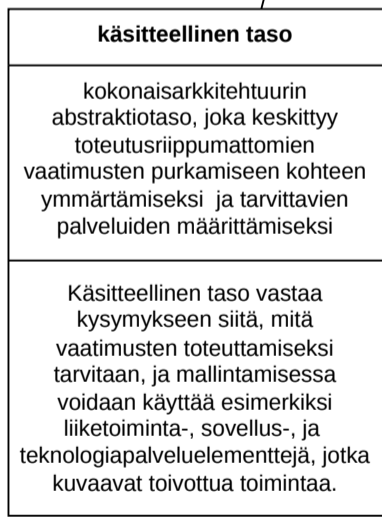
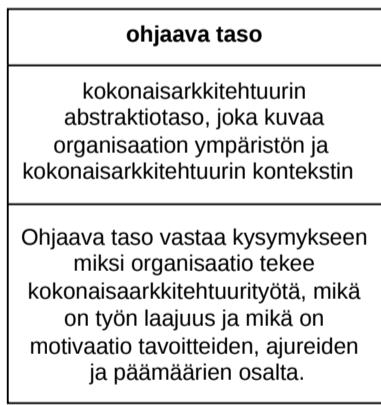
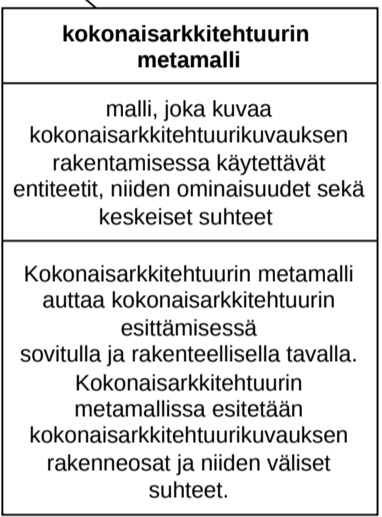
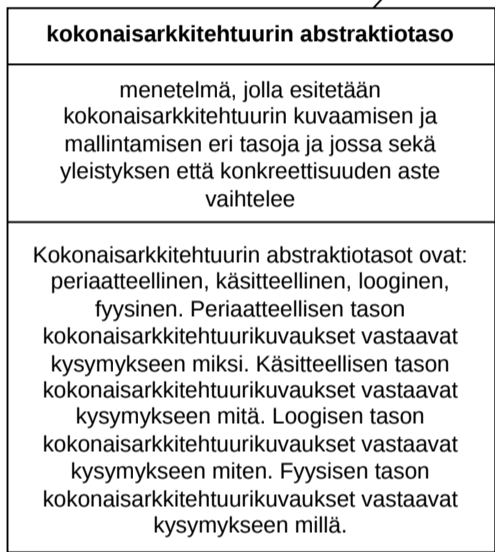
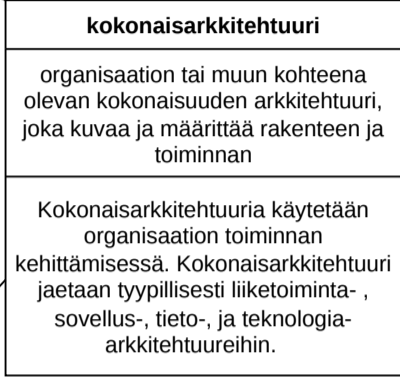
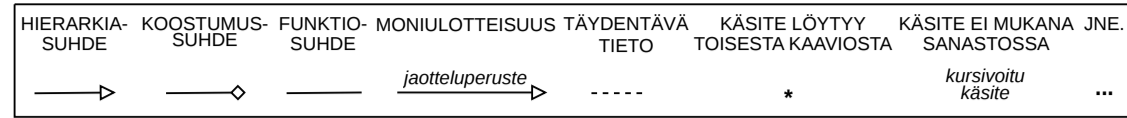
Sovelluskomponentti kapseloi toimintansa ja datansa, tarjoaa palveluja ja tuo ne saataville rajapintojen kautta. TOGAF 10 mainitsee esimerkkeinä sovelluskomponenteista kirjanpito-, palkanlaskenta- tai CRM.

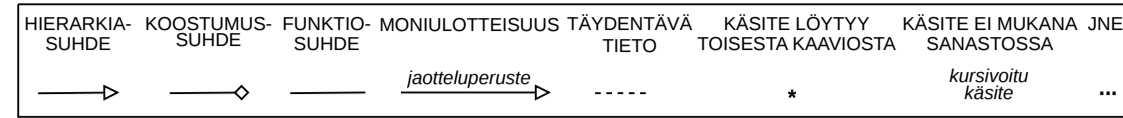
sovelluspalvelu

sovelluskomponentin tarjoama erikseen kutsuttava automatisoitu toiminnallisuus, joka mahdollistaa yhden tai useamman liiketoimintapalvelun osittaisen tai täydellisen toteuttamisen

Sovelluspalveluita ovat tyypillisesti varsinaista substanssitoimintaa tukevat järjestelmillä toteutettavat palvelut, esimerkiksi taloushallinnon järjestelmäpalvelut, käyttäjähallintapalvelut, ja integraatiopalvelut.

kokonaisarkkitehtuurin kerrosnäky

kokonaisarkkitehtuurikuvauksessa käytettävä tapa erotella eri arkkitehtuurinäkökulmat

Kokonaisarkkitehtuurin kerrosnäky on mallinnustapa, joka esittää organisaation liiketoiminnan, tiedon, sovellusten ja teknologian rakenteen keskeiset osatekijät sekä niiden dynaamiset riippuvuudet yhtenä informatiivisena kaaviona. Se auttaa hahmottamaan kokonaisuutta, toimintaympäristöä sekä järjestelmien ja palveluiden välisiä tukisuhteita Käytetty usein esim. Archimate-notaatiolla.

kokonaisarkkitehtuuri

organisaatiotason arkkitehtuuri, joka kuvaa ja määrittää organisaation rakenteen ja toiminnan

Kokonaisarkkitehtuuria käytetään organisaation toiminnan kehittämisessä. Se kuvaa mm. sitä, miten eri osatekijät, kuten organisaatioyksiköt, ihmiset, toimintaprosessit, tiedot ja tietojärjestelmät liittyvät toisiinsa ja toimivat kokonaisuutena.

kokonaisarkkitehtuurimenetelmä

menetelmä, jolla hallitaan kokonaisuuksia rakenteisessa ja järjestelmällisessä muodossa siten, että nykytilaa, tavoitetilaa ja muutoksia ymmärretään ja niitä voidaan hallita ajantasaisen tiedon pohjalta

Kokonaisarkkitehtuurimenetelmän avulla voidaan kuvata, mallintaa ja kehittää suunnitelmallisesti ja systemaattisesti kohteena olevaa kokonaisuutta tai sen rajattua osaa. Kokonaisuus voi olla esim. toimiala, organisaatio tai projekti. Kokonaisarkkitehtuurimenetelmää voidaan soveltaa kaikille organisaation toiminnan tasoille (mm. periaatteet, ajurit, toiminta, tiedot, sovellukset ja teknologia).

artefakti

kokonaisarkkitehtuurityön yksittäinen tuotos

Tuotos voi esimerkiksi olla rakenneosia tai jokin muu kokonaisarkkitehtuurinen kuvaus.

kokonaisarkkitehtuurirepositorio

keskitetty paikka, johon organisaatio tallentaa, hallinnoi ja ylläpitää kaikkia arkkitehtuurityöhön liittyviä artefakteja

